

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

Sectio secunda. De Origenis Syntagmatis quae supersunt, deque vetustis
librorum [...] interpretationibus

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

Genesim libros tredecim: mysticarum Homiliarum libros duos: in Exodo Excerpta: in Levitico Excerpta: A
item Monobiblia, & de apoc. libros quatuor, De resurrectione libros duos, & alios De resurrectione
Dialogos duos. Quid sint Monobiblia incertum est. Fortasse non peculiare aliquid Origenis
 opus hoc nomine signatur, sed ea ejus Opuscula, quæ nos Syntagmatum appellatione
 complectimur. Cum enim Exegetica enumerasset Hieronymus, tum in unam classem
 Syntagmata conjicit, ad eaque suo ordine percensenda accedens, *item*, inquit, *scripsit Mo-*
nobiblia, & de apoc. libros duos, &c. quasi dixisset: Item sequentia scripsit Syntagmata (quæ
 & Opuscula deinde Rufinus appellat) nempe libros *de apoc.* &c. Atque hæc, quod non
 aliorum librorum causa essent elaborata, nec alijs adjungenda essent libris, cujusmodi
 erant Exegetica; sed proprio continerentur argumento, & circa peculiarem sibi materiam
 versarentur, ideo Monobiblia appellata sunt. Sed hæc pro conjectura haberi volo.

Ad postremum Vincentius Bellocensis Speculi doctrinalis libr. 18. cap. 43, Origenis
 lucubrationes quæ ad sua pervenerant tempora enumerans, sic auspicator: *Apologia pro*
se, tractatus 1. Doctrinæ quidem suæ defensionem ad Fabianum Papam misisse Origenem
 supra notavimus: an ea his significetur Vincentij verbis, an aliud quippiam opus Lector
 perspicax arbitretur.

XI. Minime vero in hunc censum conferenda videretur esse Philocalia, ut quæ à Basi-
 lio & Gregorio Theologo confuta & confarcinata sit. Quoniam tamen ex Adamantij
 pannis tota contexta est, & ex ventilatis supra Origenis Operibus fere detracta sunt fra-
 gmenta quibus illa constat, ideo non pro diverso aliquo opere habenda est, sed pro Ori-
 geniano tantum centone, in quo Origeniana omnia sunt præter contextum: proptereaque C
 in hanc seriem à nobis admittetur.

SECTIO SECUNDA.

DE ORIGENIS SYNTAGMATIS QUÆ SVPER SVNT,
DEQUE VETVSTIS LIBRORVM *de apoc.* INTERPRETATIONIBVS.

I. Agitur de libris De resurrectione, II. *de apoc.*, eorumque vetustis interpretationi-
 bus, III. *προλεγμενων*, IV. Protreptico ad martyrium, V. libris contra Celsam, VI. Episto-
 lis, VII. libro De Oratione, VIII. & Philocalia.

I. **E**X enumeratis proxime Adamantij Syntagmatis fere omnibus, vel toti libri, vel
 insignia fragmenta, vel particulae aliquae ad nostra tempora pervenerunt. E libris
 quidem De resurrectione primo & secundo fragmenta aliquot deponit Pam-
 philus in Apologeticis, ad septimam depellendam criminationem, qua de resurrectione
 male sensisse Origenes dicebatur. Ex eodem quoque Opere, capitis decimi libri secun-
 di *de apoc.*, fatente ipso Origene, pars aliqua translata est.

*Orig. lib. 2.
De princ.
c. 3.
Bar. A. 232.
cap. 4.*

II. Baronius libros *de apoc.* ad exemplum Longini elaboratos ab Origene suspicatur.
 Longinum siquidem huius tituli librum scripsisse refert Porphyrius in Vita Plotini. Si
 quis è contrario Longinum asserat operis sui argumentum ab Origene summissè, à vero
 longius non abibit; aequè enim utrumque incertum est. Libri inscriptionem parum asse-
 cutus est Rufinus, qui in Prologo ad libros *de apoc.* reddi eam posse dicit *De principis*, vel
De potentibus. Quis vero non intelligit Christianæ religionis, ac veræ Philosophiæ elemen-
 ta hoc libro tradere propositum Origeni fuisse? Quamobrem revera sunt, ut subjicit Rufe-
 nus, & obscurissimi, & difficillimi. Addere poterat; erroribus quoque, & *ἀσάβητον γνώριμον*
 seminibus fertillimi: in iis quippe præcipua dogmatum suorum fundamenta Origenes
 posuit. Quocirca Didymus brevibus eos illustravit commentariolis, Rufinus vero Roma-
 na loquela exposuit. Verum ut errorum suorum capita in hac lucubratione conclusit Ori-
 genes, ita in eadem mala suæ & fluxæ penitus in interpretando fidei egregium specimen F
 edere velle visus est Rufinus: sic enim fatur in Prologo: *Sic ubi ergo nos in libris eius (de apoc.)*
aliquid circa id invenimus, quod ab ipso in cæteris locis pie de Trinitate fuerat definitum, velut
adulteratum hoc & alienum, aut prætermisimus, aut secundum eam regulam pronuntium, quam ab ipso
frequenter invenimus assertam. Si qua sane velut peritis jam & scientibus loquens, dum breviter
transire vult, obscurius protulit; nos ut manifestior fieret locus, ea qua de ipsa re in alijs eius libris apertius
legeramus, adiecimus explanationi studentes: nihil tamen nostrum diximus, sed licet in alijs locis di-
cta, tamen sua sibi reddidimus. Qui licet suam voluisset celare perfidiam, facile illa sese prodi-
disset. Ex eo quippe libro multa in Apologeticum transtulit Pamphilus, quæ in Rufiniana
interpretatione desiderantur: velut in eo capite, ubi agitur De coæternitate Filij Dei, & imeya-
rabilitate eius à Patre, recitatur testimonium istud è libro primo: Videamus ergo quid sit Salva-

A *tor noster. Splendor dicitur, &c.* quod frustra in Rufini conversione requiras. Tale & illud est è libro itidem primo pettum: *Ex eo quod dicit Apostolus Paulus: Non ab hominibus, &c.* quod habetur in eo capite ubi tertiæ criminationi Pamphilus respondet. Aliud quoque indidem profert ad quartam criminationem refellendam, quod Rufinus in interpretatione omisit. Fragmenta præterea Philocaliæ ex hoc Opere mutuata summam eius vanitatem coarguunt, si cum ipsius verbis contendantur. Quamquam dubitari potest annon aliqua detraxerint Basilii & Gregorius Philocaliæ contextores, quæ ab orthodoxa fide dissentirent. Certissimum vero petitur indicium ex conflictione locorum, quos è libris *αὐτῶν* acceptos, Rufinianorum valde dissimiles Iustinianus in Epistola ad Menam representavit. Itaque ex hac Rufini infidelitate quanta Christianæ pietati & doctrinæ pericula existerent, intelligens Hieronymus, novam interpretationem meliori fide adornavit, & Latinæ Ecclesiæ Origenis revelavit errores, nullis artibus dissimulatos, nullo falsæ interpretationis fuce oblitos; ut ab iis in propatulo positis facilius sibi Lector caveret. Verum ad hanc atatem nova istæ interpretatio non pervenit.

Narrat ex aliorum fide Andreas Rivetus Critici sacri libro 2. cap. 12, libros *αὐτῶν* Græce scriptos extare in quibusdam Bibliothecis. Falsum id esse affirmare ausim: nam neque in Gallicis, aut Italicis, aut Germanicis, aut Hispanicis reperiri eos certissimum est. Incertum vero est an ex aliena fide, an ex suo ingenio conjecerit Abrahamus Scultetus, Anacephalæosin, quæ quartum claudit librum Operis De principiis, esse Rufini vel Pamphilii: Quod ut nullo auctore, nulla ratione subnixum proponitur, ita nullo adducto argumento repudiatur.

Scultet. in Medull. Theolog. Part. libr. 9. cap. 4.

III. Ostendimus supra auctore Hieronymo *ερωτηματικῶς* Origenis, ad Stromateon Clementis Alexandrini exemplum compositos, Christianorum dogmata cum Philosophorum sententiis contulisse, illaque ex iis confirmasse. Specimen illorum è sexto libro defumptum exhibet Hieronymus libr. 1. Apolog. advers. Rufin. cap. 4. quo cum Platonem induxisset Origenes, probantem mendacio uti aliquando licere, idem sacrorum Librorum auctoritate, & Iudithæ, Estheræ, ac Iacobi Patriarchæ exemplo adfruit.

IV. Fragmentum è Protreptico Origenis ad martyrium Bibliotheca Regia suppeditat. Totum veto opus, illustrissimi Domini de la Barde, Christianissimi Regis apud Helvetios Legati cura è Basiliensi Bibliotheca depromptum, ejus frater Ecclesiæ Parisiensis Canonicus, raræ vir pietatis, humanitatis, & integritatis, mei juris fecit, suoque à me inter Origenis Syntagmata ordine collocabitur.

V. De libris contra Celsium ita loquitur Eusebius in Antirrhethico adversus Hieroclem: *ἀντίμαχός ἐστιν ἡ σοφία τῆς ἰδίας καὶ ἀντὶ τῶν ἱεροκλεῶν ἀνατιθέσθαι, καὶ σοφιστικῶς ἐκείνους ἐν ὁμοίᾳ εὐχρημασίᾳ, ὥς ἀεὶ ὁρᾷς γραφεῖσιν, ὡς καὶ τῶν ἀρχαίων πρὸς τὴν φιλοσοφίαν ἐπιτηδεύοντων κέλους ἀλλοθὴ λόγον, ὃ τὰς ἀδυναμίας ἀποδείκνυται, ἐν ὁμοίᾳ ἑρμηνείᾳ, ὃ δὲ δηλοῦν ἐπιτηδεύοντων ἐὸν ἄλλοθι ὅσα εἰς τὸ ἀντιῶν ὑποθέσθαι πρὸς τὴν εἰρησίαν καὶ εἰρησίαν, ὡς ἑρμηνεύσθαι ἀποδείκνυται.* Jam autem potestate, licet non desinato contra ea scripto, obtrita & confutata sunt (scripta Hieroclis) in octo libris quos Origenes conscripsit adversus Celsi Verum sermonem, jaclantiorem Opere illo (Hieroclis) qui Philalethes inscribitur: in quibus causas omnes & argumenta complexus vir ille, omnia simul quacun- que super ea re à quoquam vel dicta sunt, vel dicentur posthac, in antecessum dissolvit. Vero; non alias enim tantam doctrinæ Christianæ & profanæ ubertatem, tanta argumentorum pondera expromit. Causa scribendi Celsus fuit Epicureus, qui Christianam religionem impugnaverat libro, cui titulum fecerat, *ἀλλοθὴ λόγος*. Is cum summo plausu à Christi adversariis fuisset exceptus, confutandum suscepit Ambrosij rogatu Adamantius, jam licet è vivis sublato Cello.

VI. Ex Epistolis Origenis duas omnino integras, & nulla sui portione truncatas, quasdam ex parte duntaxat superstites habemus. Integra superest Epistola ad Iulium Africanum, qua doctissimo illi viro, Susannæ historiam, quæ in Danielis libro legitur, adulterinam suspicanti, ipsiusque per epistolâ roganti sententiam erudite respondit, suamque narrationi huic auctoritatem asseruit. Plurima utriusque circumferuntur Græca manu exarata exemplaria; quorum unum à se descriptum ad me transmisit Emericus Bigotius, singulari vir eruditione: & Nos aliquando, cum Deo, ambas inter Syntagmata vulgabimus. Integra quoque est Epistola, qua constat decimum tertium Philocaliæ caput, quaque Gregorium Thaumaturgum ad sacrarum literarum studium Origenes adhortatur. Rufinus in libello De adulteratione librorum Origenis, recitat partem Epistolæ, quam patria depulsus ad Amicos Alexandrinos Adamantius scripsit, in qua falso jaclare adversarios queritur, persuasum esse sibi, futurum ut salutem Diabolus aliquando consequatur; addit Hæreticum quemdam disputationis secum habitæ Acta adulterasse; & se Actorum misisse codicem, unde corruptor fallitatis argueretur; alium item Hæreticum, qui congredi secum detrectaverat, falsam disceptationis historiam mandasse literis, & passim vulgasse, sed vani-

Excerpta
Origenis
classem
ripij Ma-
ata (que
uod non
iusmodi
uateriam
olo.
Origenis
ologia pro
Origenem
Lector
ua à Bas-
damanti
sunt fra-
pro Ori-
tereaque C
SUNT,
s.
oretationi-
I. Epist-
ti libri, vel
nt. E. libri
nit Pam-
tatione
bri secun-
suspiciat.
Plotini. Si
te, à vero
arum alle-
miciis, vel
æ elemen-
jicit Ruf-
quæ ὑποπ-
a Origenes
ero Roma-
classe Ori-
specimen
(αὐτῶν)
itum, vel
quam ab ip-
dum brevit-
us libri spe-
alii lecti di-
sefe produ-
Rufiniana
et, & inter-
id sit Sabo-

tatis tandem & impudentiæ fuisse à se convictum. Hieronymus vero libr. 2. Apolog. adv. A
 Rufin. cap. 5. hanc ipsam Epistolam parum fideliter à Rufino conversam caufatur, diffi-
 mulasse quippe ipsum ab Origene lacerari Demetrium Alexandrinum Episcopum, & to-
 tius orbis Episcopos ac Clericos, à quibus Ecclesia cõmunione fuerat prohibitus; deinde
 dicere Origenem ait frustra se fuisse ab Ecclesia dejectum, nec vicem maledictis referre
 velle, seque iis usque adeo abstinere solere, ut Candidus Valentimiani dogmatis sectator
 occasionem inde nactus sit accusandi sui, quod Diabolum ejus esse naturã dixerit, qua sa-
 lutem consequi possit. Tum initium Epistolæ à Rufino prætermissum, Hieronymus exhibet
 à se conversum. Rufino certe parum hic æquus est Hieronymus; cur enim cum adul-
 teratos Origenis libros vellet ostendere, Epistolam partem à proposito alienam descripsisset?
 Ex Epistola quam ad Patrem Christianæ fidei causa supplicio destinatum etiam tum puer B
 scripsit Origenes, verba aliquot repetit Eusebius libr. 6. Hist. cap. 2. Capite vero deci-
 mo nono prolixius recitat fragmentum Epistolæ, quam purgandi sui gratia adversus eos
 conscripsit, qui nimium ejus in Græcorum disciplinas studium damnabant. Denique Geor-
 gius Cedrenus, in Severo, Epistolam cujusdam Origenis partem dat, in qua acriter ab Am-
 brofio ad interpretandas Scripturas, ac nimis quam par esset urgeri se conqueritur. Eam-
 dem ex Cedreno decerptam repræsentat Suidas. Ex Epistola Origenis ad Photium & Andream
 Presbyteros particulam proferunt Catenæ veteres in Deuter. 16. 20. Verum parum
 est auctoritatis in Catenis, ut diximus alibi; & quoad aliunde accedat fides, fragmentum
 hoc suspectum esto.

V II. Liber De oratione hortatu Ambrosij & Tatianæ lucubratus est. Hunc nos è ma- C
 nu scripto Codice Bibliothecæ Holmiensis Christianæ Reginae descripsimus. Titulo qui-
 dem caret, sed ex ipsius Operis lectione Auctor, & argumentum facile deprehenduntur;
 ut aliâ quippe decellent indicia, vel ea sufficerent verba, quibus dissertatio absolvitur;
 ταύτην τὴν ἑπιτομὴν ἔγραψεν εἰς τὸ ἵδιον ἀποβλέπων, καὶ εἰς τὸ ἐκ τῆς ἀναγκαίας ἀνάγκης, τὰ πρὸς τοὺς
 ἀδελφούς, καὶ τοὺς μαθητάς, ἐπισημαίνων, καὶ ὑποσημαίνων ἐν θεωρητικῇ ἀδελφότητι, ἀν-
 θεσθῆναι καὶ ταπεινῶς. Hæc à nobis pro virili sapet quæstione De oratione, & præcætionem quæ habetur in
 Evangelij, & quæ ipsam apud Mattheum præcedant, nobis elaborata sunt, studiossissimi, & vermanissimi
 in pietate fratres, Ambrosij & Tatiana. Quanam ea fuerit Tatiana, deque ipsa Dissertatione
 alias à nobis disputabitur accuratius, cum inter Syntagmata typis committetur.

V III. Quoniam ex hoc albo Philocaliam non expungimus, paucis quoque de ea agen- D
 dum est. Philocalia quid sit breviter declarat Epigraphe ipsi præfigi solita: οὐλομένη ἢ παρο-
 ῦσα ἀπὸ τῆς ἐπιτομῆς ἡμετέρας καὶ ἡμετέρας ἐπιτομῆς ἐκ τῆς ἀναγκαίας ἀνάγκης, καὶ ὑποσημαίνων
 ἐπισημαίνων καὶ τῆς ἀναγκαίας ἀνάγκης, καὶ ὑποσημαίνων ἐπισημαίνων. Delectum continet hicce liber quæstio-
 num & solutionum quæ pertinent ad Scripturam, ex variis libris ab Origene elaboratis, qui collectus est
 à viri divinarum rerum peritis Gregorio & Basilio. Tum subjungitur Epistola, qua id opus ad
 Theodorum Tyancum Episcopum Gregorius Nazianzenus transmisit. Ostendunt quoque
 quid sit Philocalia elegantes lambi nondum editi, quos in antiquo collectionis hujus co-
 dice manu scripto reperimus:

ἢ (ἀποβλέπων) τῆς ἑπιτομῆς τῆς ἀποβλέπων ἑπιτομῆς, ἢ
 ἐπισημαίνων ἐπισημαίνων, ἢ ἀναγκαίας ἀνάγκης.
 Cujus (Origenis) ἑπιτομῆς nunc collectionem vides novam,
 Quos Basilii optimos esse iudicavit.

Atque hæc eo libentius refero, quod iis vocis φιλοκαλία, quo sensu à Basilio & Gregorio
 usurpata est, significatio continetur. Nihil autem sonat aliud ea vox quam delectum exi-
 miorum quorumdam locorum è variis libris Scriptoris alicujus: cujusmodi sunt
 fragmenta è Petronio ab aliquo studioso collecta. Locum hic non habet altera φιλοκα-
 λίας notatio, quam affert Augustinus libr. 2. contr. Academ. cap. 1. & libr. 1. Retractat.
 cap. 1. eam esse scribens rerum divinarum ex divina relatione, & Verbo Dei cognitarum
 studium; quo sensu usurpatum esse à Gregorio & Basilio hoc vocabulum opinati sunt Ge-
 nebrardus & Tarinus: qui enim id congruet cum Origenianorum aliquot locorum Eclo- F
 ga? At eo sensu, quem notat Augustinus, accipienda est vox φιλοκαλία, quam Origeni
 tribuere Gregorium Theologum in Epistolis scribit Photius,

7. h. Cod.
 242.